

EL PROCÉS DE JOSEPH K

Heus ací l'atestat:
llegiu-lo en els meus ulls
escampats per l'asfalt
com un gran crit terrible,
ressò dels corredors
d'aquesta fuita estèril.
Joseph K condemnat,
escorcollat, malalt,
gela silenci obscur
als llavis i a les dents
de paraules trencades.
Clama per la injustícia
quan fuig de les Eumènides
i els vells remordiments,
on ell es pensa veure
nenes dolentes, rosses,
brunes, roges, mal-pèl,
negre malson només
de golfes de jutjat.
Sap que els jocs són ben fets
i que està ben fet d'ell:
els daus han puntuat
la data de la mort.
Per què vol lluitar encara?
Ni el silenci li val
enfront de la condemna
a la pena de viure:
té pena de la vida
en Joseph K, i plora.
Plora perquè va néixer
sense motiu, i plora

perquè mai no trobà
raons per sobreviure
amb la llei enterrada
sota una nit de plors.
Els papers segellats,
plens de pols, sols serveixen
de matalàs pels jocs
d'amor amb la marfanta
del missèr, la marcolfa
del condemnat, la puta
dels setze jutges bornis
que amb bòrnia se la tiren,
a na Cotorra Bruta.
Romandrà enclí a la dreta
el fi de la balança
pel pes de la gran pols
—qui-sap-lo—, per les proves
de pes que van en contra
del damnat Joseph K,
cabota de les ombres.
Desfoga el teu discurs
a mort, crida la vida
enfront d'ànimes buides
d'enteniment, cervells
tancats —orbs, a les fosques—
amb pany i forrellat;
les esquesques que es vinclen
molt humils, s'ofereixen
al fuet del poder,
al crit i l'amenaça
de la rata més forta
que els exigeix la dona.
Mesquinets, no gemeguen

ni criden. No protesten:
temps enrera finiren
les darreres paraules.
Nu contra tot tu crides,
t'esgargamelles sol
però saps que has de caure
quan tothom digui: «prou!».
Vet ací el teu final
de joc i de ventura
que —com tu— jo conec
Joseph K del silenci,
ingenu Joseph K
de gavardina amb pluja,
bonanenc Joseph K
jaqueta de vellut
la talla un poc baldera.
Des del fons del silenci
que ara t'envolta, jo
et parlo amb els callats
sota el pes de la bota
de la llei. Des del llim
llefiscós, des del fang
d'un vell callar imposat,
goso aixecar-me encara
damunt quatre paraules
que unglejo, esgarriades,
per a bastir una terra
inexistent, un temps
interior i obscur,
una realitat
que comença i acaba
dins mi mateix, molt lúcida
i alienada alhora,

covarda i coratjosa,
buida i plena de saba.
Així esdevens la imatge
d'un altre jo distint
que conec com les ratlles
al palmell de la mà
o com la llibertat
i el destí amb els quals m'erro
de comptes cada dia
que endevino el temps nou
pregon, i el meu silenci.
Perquè he après a sofrir
i a gaudir el sofriment,
i sé evitar el dolor
amb un gest d'elegància,
ara et puc oferir
la vida retrobada,
i amb el cor a la mà,
Joseph K, jo et saludo
entre tots els qui es saben
lluitant contra les ombres:
tu sempre a punt, germà.

1964-1989

EL MEU CIGNE

Un dels goigs més grans de la traducció és quan aquesta pot deixar de ser-ho pròpiament per esdevenir versió, re-visió, inversió, miratge... Aleshores el traductor pot metamorfosejar-se gràcies al text d'altri i aprofitar el seu enginy per comunicar als lectors, sota abillaments vagament coneguts, les seves preocupacions absolutament immediates. «Le Cygne», de Charles Baudelaire, escrit cap a 1860, parla, de fet, de l'exili de Víctor Hugo, del gran home de lletres caigut. El text de Baudelaire constitueix la font de la qual brolla tot el que ve a continuació i, no només per ser-ne l'origen, sinó també per la mestria del poeta, que és, amb justesa, insuperable. L'exercici que aquestes planes tipifiquen no és, tanmateix, cap intent de superació, només és un joc de miralls. A continuació del text francès, el lector trobarà el primer d'aquests miralls: la traducció catalana de Xavier Benguerel (editada el 1985). El text baudelairià, d'altra banda, és el punt de partida també per a possibles modernitzacions: la del poeta nord-americà Robert Lowell no és sols esplèndida com a síntesi d'allò que encara li interessava de l'original, sinó com a poema perfectament autònom. Prové del seu recull *Imitacions*, publicat a Gran Bretanya el 1962 —un volum amb traduccions des d'Homer i Safo fins a Montale i Pasternak en què Lowell confessa haver estat «reckless with literal meaning» (indiferent davant el sentit literal) a fi de trobar el «to» del poema. El «to», no cal dir-ho, pot ser el to de l'original però és, sobretot, el to de Lowell. Això mateix és el que hi ha al meu poema —un mirall de

miralls, que només rep una llum llunyana—: un poema amorós, que cerca beneficiar-se una mica de la claror que reflecteixen els llums de Baudelaire i de Lowell i els recursos de Xavier Benguerel. He de manifestar, doncs, el meu deute i el meu agraïment envers aquests autors; i ho faig, també, envers els mestres i companys del curs de traducció literària a la Universitat d'Essex que m'han inspirat i ajudat a seguir per aquest camí. El poema només podia ser dedicat —i l'hi dedico amb un record d'aniversari— a Betty Magri, el «meu» cigne.

Francesc Parcerisas
Londres, 25 d'abril 1990